

Audzē kartupeļus pārstrādei cietē

AGRITA NUSBAUMA-KOVAĻEVSKA

Varakļānu pagasta piemājas saimniecībā „Saulītes” kartupeļus audzē 2 ha platībā, jau daudzus gadus, izvēloties tos nodot pārstrādei cietē.

Ar šo kartupeļu rakšanu saimnieki nesteidzas, jo īstais laiks ir septembra beigās, oktobra sākums, kad tiek uzpirkti kartupeļi.

Lai gan kartupeļi vēl nav norakti, bioloģiskās saimniecības saimiece Anna Šķēle norāda, ka šogad raža ir normāla.

— Laikapstākļi būtiski ietekmē ražu, šogad tie ir bijuši ļoti mainīgi, bet jāsaka, ka raža ir laba. Protams, vienmēr gribas lielāku ražu, bet esam apmierināti. Manuprāt, šogad mazāk bumbulu, to varētu sasaistīt ar to, ka laikā, kad tie aizmetās, pietrūka saules. Mūsu pagastā nav daudz kartupeļu audzētāju, neesmu arī ar viņiem apspriedusi šāgada ražu, bet domāju, ka visi ar to ir apmierināti, — pastāsta Anna Šķēle.

Nostiprinoties sadarbībai ar SIA „Aloja Starkelsen”, ir garantija, ka pēc noslēgtā līguma pārstrādes uzņēmums gan nopirks ražu, gan būs vajadzīgas cietes ražošanai piemērotas šķirnes, sertificēti sēklas kartupeļi.

— Kartupeļi, kas tiek audzēti cietei, ir ļoti labi, šķirnes ir izturīgas pret slimībām. Piemēram, šķirnēm, kuras audzējam mēs, nav novērota lakstu puve. Arī Kolorādo vaboļu laukos nav. Šīs ir tās divas lietas, ar ko visbiežāk saskaras kartupeļu audzētāji; audzējot cietes kartupeļus, ar to neesam sastapušies. Vēl šobrīd kartupeļiem ir ļoti lekni, stingri

Ražas laiks kartupeļu audzētājiem.

laksti, bet nu jau tie būs jāplauj, lai varētu drīzumā sākt ražas novākšanu, — skaidro Anna Šķēle. — Tā kā septembra beigās tikai sāk pieņemt kartupeļus pārstrādei cietē, ar rakšanu nav jāsteidzas. Manuprāt, nav labi, ja tie ilgstoši žūst. Saimniecībā nav vietas, kur tos uzglabāt līdz laikam, kad var vest nodot. Uzglabājam tikai sēklu. Cietes kartupeļu audzētājiem ļoti nāk pretī pārstrādes uzņēmums, nodrošinot ar sēklu. Tāpat samaksa par nodotajiem kartupeļiem ir laikā, tas arī, manuprāt, ir ļoti būtiski. Lai gan līdz Alojai ir liels attālums, uzņēmums gan piedāvā

savu transportu, gan atmaksā daļu transporta izdevumu. Šobrīd audzējam šķirni ‘Nofija’, kas ļoti apmierina. Iepriekš audzējām citu, bet ar to bija vairāki sarežģījumi. Katrai šķirnei tomēr sava specifika, un darbs ir jāiegulda, lai būtu raža. Saimniekojam ar bioloģiskajām metodēm, un, ja nelieto nekādu ķīmiju, tikai agrotehniskos pasākumus, visu dabisko, par rezultātu varam būt gandarīti, kad raža ir izdevusies laba.

Anna Šķēle piebilst, ka par kartupeļu audzēšanu pārstrādei cietē arvien pieaug interese.

— Pagastā ir vairākas saimniecības, kas kartupeļus audzē cietei.

AGRA VECKALNIŅA ilustratīvs foto

Bieži norisinās semināri, tikšanās, kad vairāk stāsta par šo iespēju. Interese ir liela. Protams, jebko darot, bez pūlēm neiztikt, bet kartupeļu audzēšana cietei nav tik ļoti sarežģīta. Daudzus gan atbaida attālums līdz uzņēmumam SIA „Aloja Starkelsen”, bet nekas nav neiespējams. Es saskatu tikai pozitīvas iezīmes. Ja būtu iespējams, noteikti lielākā platībā audzētu kartupeļus, bet diemžēl nav tik daudz piemērotas zemes. Tai ir ne tikai jābūt auglīgai, bet arī lai tur nestāv mitrums, neizžūst, — raksturo Anna Šķēle. ■

Vienotā platībmaksājuma avanss no 16. oktobra

AGRITA NUSBAUMA-KOVAĻEVSKA

Eiropas Komisija ir pieņēmusi lēmumu atļaut ES dalībvalstīm, tostarp arī Latvijai, izmaksāt lielāku vienotā platības maksājuma (VPM) un bioloģiskās lauksaimniecības maksājuma avansu. VPM avanss būs par 20 procentiem lielāks nekā citus gadus un tiks izmaksāts 70 procentu apmērā, bet bioloģiskās lauksaimniecības avansa maksājums būs 85 procentu apmērā. Šāds lēmums pieņemts, lai mazinātu lauksaim-

nieku finansiālās grūtības un naudas plūsmas problēmas, ko izraisījusi „Covid-19” pandēmija.

Lauku atbalsta dienests (LAD) pirmās avansa izmaksas veiks no 16. oktobra. VPM avansu saņems lauksaimnieki, kuru saimniecībās būs pabeigtas administratīvās pārbaudes, savukārt bioloģiskās lauksaimniecības maksājuma avansu saņems lauksaimnieki, kuru saimniecībās būs pabeigta atbilstības nosacījumu pārbaude, tādēļ Zemkopības ministrija un LAD aicina lauksaimniekus pārliecināties

elektroniskajā pieteikšanās sistēmā, vai ir sniegtas visas nepieciešamās atbildes LAD.

Zemkopības ministrijas preses un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja Dagnija Muceniece skaidro: — Plānots, ka oktobrī vienotā platības maksājuma avansa maksājums tiks izmaksāti aptuveni 102 miljoni eiro. Plānotā vienotā platības maksājuma likme šogad ir lielāka nekā iepriekšējos gados — aptuveni 90 eiro par hektāru, un avansā lauksaimnieki saņems 61,60 eiro par hektāru. Bioloģiskās lauksaimniecības maksājuma likme (atkarībā no audzētajiem kultūraugiem) palikusi nemainīga — no 97 līdz 485 eiro par hektāru.

Tiem lauksaimniekiem, kuri vasarā ir saņēmuši VPM avansa maksājumu kā īstermiņa aizdevumu, no aprēķinātās kopējās atbalsta summas vispirms tiks ieturēti izmaksātais aizdevums. Atlikusī summa tiks pārskaitīta uz lauksaimnieka bankas kontu.

Pārējos platību maksājumus LAD sāks izmaksāt šāgada decembrī. ■

BAIBA MIGLONE

Izniedz maisus zaļajiem atkritumiem

KALSNAVAS pagastā kopš vakardienas, 14. septembra, iespējams saņemt lielos maisus, kas paredzēti zaļajai masai.

— Maisi ir pieejami Jaunkalsnavā, Pārupes ielā 2, un tie tiek izsniegti un izvesti bez maksas. Tajos drīkst likt tikai un vienīgi zaļo masu — puķu lakstus, zāli, lapas, nelielus koku zarus, arī skaidas un līdzīgus atkritumus, bet nekādā gadījumā tos nevar piepildīt ar sadzīves atkritumiem — plastmasas pudelēm, stikla taru, šiferi, akmeņiem, būvgružiem, zemi, makulatūru, lieltgabariem atkritumiem utt., — informē Kalsnavas iedzīvotāju apkalpošanas nodaļas vadītājs **Māris Stiprais**. — Interese par šiem maisiem ir liela, aktuālākais laiks — pavasaris un rudens, kad tiek vāktas lapas. Cilvēki izmanto šo iespēju, sazinoties ar iedzīvotāju apkalpošanas nodaļu, maisi tiek piegādāti un pēc tam arī aizvesti.

AGRITA NUSBAUMA-KOVAĻEVSKA

Kooperatīvs — iespēja mežu īpašniekiem

90—95% privāto mežu īpašnieku Latvijā nav ne laika, ne enerģijas, lai apgūtu mežsaimniecību, jo mežs nav viņu galvenais iztikas avots. Zināšanu trūkums par mežsaimniecību nereti ir iemesls, kāpēc šādi īpašnieki **uzkāpj uz grābekļa**.

Latvijā meži aizņem vairāk nekā 3,3 miljonus hektāru un klāj aptuveni pusi valsts teritorijas. Apmēram miljons hektāru mežu ir privātie. Lauksaimniekiem nodarbošanās lielākoties ir maizes darbs, bet mežsaimniecība pamatā ir blakusnodarbe. No tā izriet galvenās kļūdas, ko pieļauj privāto mežu īpašnieki. Līdztekus tam, ka savam mežam uzmanību pievērš vien tad, kad vēlas to pārdot, bieži vien arī pārdošanu veic uz savu galvu.

Mežu nevajag pārdot, bet vajag apsaimniekot, jo tā ir rūpnīca, kas

ražos naudu rīt, parīt un vēl pēc pieciem un desmit gadiem. Meža īpašniekam nav nekā riskantāka, kā atrast avīzē sludinājumu — pārkam cirsmas — un zvanīt uz šo numuru, jo ir tik viegli nonākt spekulantu nagos, kuru vienīgā interese ir maksimāla peļņa no katra darījuma.

Kooperatīvs ir ideāls risinājums ikdienas steigā, kas meža īpašniekiem noņem raizes par meža sakopšanu, uzturēšanu un izaudzētās koksnes pārdošanu. Kas svarīgi — kooperatīvs ir uzņēmums, kas pieder pašiem meža īpašniekiem, un neatkarīgi no ieguldījuma apmēra katram biedram ir viena balss. Ikviens, kas atbilst dalības nosacījumiem, var brīvi iestāties kooperatīvā. Iestāšanās maksa „Mežsaimniecībā” ir 70 eiro. Vēl proporcionāli meža platībai ir jāizpērķ pajas, maksājot 5,68 eiro par hektāru. Par 101. un

turpmākajiem hektāriem pajas vairs netiek aprēķinātas.

Mēs veicam pilnu mežsaimniecisko darbu ciklu. Mūsu biedri zina, ka mežu sakops, nozāgēs, iestādīs, izplaus, uzrakstīs Eiropas projektu, ja nepieciešams, un atcerēsies, kad vajadzēs paretināt.

Kooperācija Skandināvijā rullē

Mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvos novērojams visstraujākais biedru skaita pieaugums — no 536 biedriem 2018. gadā līdz 760 pērn. Meža īpašnieki iesaistās kooperatīvos, sekojot Ziemeļeiropas paraugam, kur kooperācija jau gadu desmitiem ir galvenais privāto mežu apsaimniekošanas paņēmiens. Zviedrijā un Norvēģijā katrs trešais meža īpašnieks koksni pārdod no mežsaimnieciskos pakalpojumus

iepērk caur kooperatīvajām sabiedrībām. Arī Igaunijā kooperatīvos un biedrībās iesaistīto meža īpašnieku skaits jau pārsniedz desmit tūkstošus.

Ziemeļvalstīs 90—95% izcirtumu vietā tiek stādīti jauni meži, bet Latvijā, neskaitot valsts mežus, atpakaļ tiek stādīts mazāk par 20%. Mežkopības kvalitāte privātajos mežos ir katastrofāla. 80% no privātajām cirmām tiek pamestas, aizaug ar krūmiem. Vairāk nekā 40% privāto mežu tiek atjaunoti ar mazvērtīgākajām sugām — baltalksni un apsi, kam nākotnē būs tikai malkas vērtība. Vairāk nekā 80% no kooperatīva biedriem jaunus mežus stāda ar labām koku sugām un kopj, lai mežs izaug kvalitatīvs.

GRIGORIJS ROZENTĀLS, MPKS „Mežsaimnieks” valdes priekšsēdētājs